

Домашнє насильство: поняття та найсуттєвіші нововведення.

Президент України Петро Порошенко 7 грудня 2017 року підписав Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (далі – Закон).

Що означає домашнє насильство?

Домашнє насильство - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

В яких формах проявляється домашнє насильство?

1. *Економічне насильство* – умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися тощо.

2. *Психологічне насильство* – словесні образи, погрози, приниження, переслідування, залякування, інші діяння спрямованні на обмеження волевиявлення особи.

3. *Сексуальне насильство* – будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи.

4. *Фізичне насильство* – ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Які новації стосовно відповідальності за вчинення домашнього насильства?

Нововведенням щодо відповідальності за вчинення домашнього насильства є те, що тепер крім покарання, до кривдника можуть бути застосовані *спеціальні заходи* щодо протидії домашньому насильству, а саме:

1. Терміновий заборонний припис:

- Ø зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- Ø заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- Ø заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

2. Обмежувальний припис:

- Ø заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
- Ø усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;
- Ø обмеження спілкування з постраждалою дитиною;
- Ø заборона наблизитися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою;
- Ø заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;

Ø заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.

3. Взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи.

4. Направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Фіксування випадків домашнього насильства.

Новинкою є також створення в Україні *Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі*, до якого вноситимуться дані про кривдника та обставини випадку такого насильства, а також у разі надання згоди відомості про особу, яка повідомила про вчинення насильства та постраждалу особу.

Варто знати - тепер насильство в сім'ї криміналізоване.

Ще один важливий документ, який підписав Президент України 6 грудня 2017 р. є Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» (далі - закон), який **набере чинності лише 11.01.2019 року.**

Які зміни вносить даний закон?

По-перше, до Кримінального кодексу введено спеціальну статтю, яка чітко визначає, що вчинення домашнього насильства може загрожувати *кривдникові обмеженням волі на строк до 5 років, або позбавленням волі на строк до 2 років*. Крім цього, Кримінальний кодекс доповнено статтею «**Примушування до шлюбу**» згідно з якою винна особа карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

По-друге, відтепер *обтяжуючою обставиною* вважатиметься злочин, який вчиняється стосовно подружжя чи іншої особи з якою винний перебуває чи перебував у сімейних чи близьких до них відносинах. Відповідно і покарання за нього буде суворішим, аніж якби постраждала стала випадкова людина. Наприклад, відповідно до положень Кримінального кодексу України покарання за зґвалтування – від трьох до п'яти років позбавлення волі. Якщо ж зґвалтування вчинено щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, - карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Куди можна звернутися за допомогою постраждалим від домашнього насильства?

Постраждалі особи можуть звернутися до:

- ï Відділу поліції (тел.: 102);
- ï Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги (тел.: 0800213103);
- ï Місцевої державної адміністрації;
- ï Органів місцевого самоврядування;
- ï Органи управління освітою, навчальні заклади та установи системи освіти;
- ï Заклади охорони здоров'я;
- ï Центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- ï Органу опіки та піклування, служби у справах дітей.

Яка роль центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги у сфері запобігання та протидії домашньому насильству?

Відтепер центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги надають усі види правових послуг особам, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі.

На території Роздільнянського, Захарівського, Великомихайлівського та Іванівського районів постраждала особа може звернутися до:

ï Роздільнянського місцевого центру з надання БВПД за адресою: м. Роздільна, вул. Привокзальна, 10-А. Тел.: (04853) 50 366; (04853) 50 443;

ï Захарівського бюро правової допомоги за адресою: смт. Захарівка, вул. 1-го Травня, 49. Тел.: (04860) 94 430;

ï Великомихайлівського бюро правової допомоги за адресою: смт. Велика Михайлівка, вул. Пушкіна, 2-б. Тел.: (04859) 40 300;

ï Іванівського бюро правової допомоги за адресою: смт. Іванівка, вул. Центральна, 93. Тел.: (04854) 2 00 55

Марина Кулік,

начальник відділу

«Захарівське бюро правової допомоги»